
Vergaderjaar 1997–1998

25 600 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1998

Nr. 22

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 30 oktober 1997

Hierbij doe ik u, daartoe gemachtigd door de Ministerraad, toekomen de Kabinetsreactie op AWT-advies nr. 27 over de invloed van wet- en regelgeving op innovaties.

Het advies zelf alsmede de bijgaande achtergrondstudies heb ik u bij brief van 20 mei jl. reeds toegezonden.

De Minister van Economische Zaken,
G. J. Wijers

Kabinetsreactie op AWT-advies nr. 27

De invloed van wet- en regelgeving op innovaties

1 Inleiding

2 Algemeen oordeel

3 Technologie en regelgeving

4 Technologie en concurrentie

5 Conclusie

1. Inleiding

In maart 1997 heeft de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) een advies uitgebracht over de invloed van wet- en regelgeving op innovaties¹. Aan dit advies hebben vraagpunten ten grondslag gelegen enerzijds over technologie en regelgeving en anderzijds over technologie en het Nederlandse concurrentieklimaat en de invloed hiervan op technologische innovaties².

Ten aanzien van technologie en regelgeving en de invloed hiervan op technologische innovaties zijn de AWT de volgende vragen voorgelegd:

- Op welke wijze en in welke mate worden innovatie en technologische ontwikkeling binnen geselecteerde gebieden belemmerd dan wel gestimuleerd door (onderdelen van) bestaande wet- en regelgeving?
- Hoe kunnen gevonden belemmeringen het best (in termen van haalbaarheid en effectiviteit) weggenomen worden en welke barrières zijn daarbij te verwachten?
- In welke situaties en onder welke omstandigheden kan van wet- en regelgeving een stimulerende werking uitgaan op innovatie en technologische ontwikkeling? Op welke wijze moet het wet- en regelgevingsstelsel «ingericht» worden (inhoud, formulering, vormgeving enz.) wil er een stimulerende werking van uitgaan voor onderzoek en technologische ontwikkeling?
- Welke meer algemene beleidsaanbevelingen ten aanzien van wet- en regelgeving kunnen gedestilleerd worden uit de bevindingen op geselecteerde (deel)gebieden?
- Hoe verhouden zich de Nederlandse situatie en bevindingen zich tot die in het buitenland en welke lessen kunnen daarvan geleerd worden?

Om het potentiële spanningsveld tussen concurrentie, samenwerking en technologische innovaties in kaart te kunnen brengen zijn de AWT de volgende vragen voorgelegd:

- Is het zo dat sectoren die door kartellering, beschermende regelgeving of het bestaan van monopolies afgeschermd zijn van concurrentie systematisch minder scoren waar het gaat om R&D en innovativiteit? Hoe groot is de schade aan vernieuwing en verwerving van kennis als gevolg van beperkte concurrentiedruk? Maakt het daarbij uit of een sector gedomineerd wordt door het MKB of door het grootbedrijf? Hoe verhoudt de specifiek Nederlandse situatie zich tot die in andere landen?
- Wat zijn typerende kenmerken van grootschalige en kleinschalige innovatieprojecten in termen van (combinaties van) onderzoeksterreinen, doel van het onderzoek (fundamenteel, strategisch c.q. toegepast), doorlooptijd, organisatie (één of meer partijen, vorm en intensiteit van samenwerking) e.d.? Zijn er voorbeelden van grootschalige innovatieprojecten waarbij een zekere mate van monopolisering op de markt is

¹ Advies nr. 27; dit advies is op 20 mei 1997 ter kennisneming aan de Tweede Kamer toegezonden.

² Brief van de Minister van Economische Zaken van 8 mei 1995 (ES/ATB/BO 95025990).

ontstaan? Zo ja, welke mogelijkheden zijn er dan om te voorkomen dat er blijvende machtsposities op de markt ontstaan?

– Welke mogelijkheden heeft de overheid om bij het voeren van technologiebeleid rekening te houden met mededingingsaspecten, c.q. het bevorderen of instandhouden van een werkzame mededinging? Welke betekenis hebben intellectuele eigendomsrechten? Bevorderen zij het ontstaan van ongewenste machtsposities? Moet de overheid de toegankelijkheid van nieuwe kennis bevorderen om daarmee de concurrentie op gang te brengen?

– In hoeverre kan de mededingingswetgeving vorm worden gegeven zonder obstakel voor innovatie op te werpen? In dit verband is met name de speelruimte van belang die internationale verdragen zoals die in WTO-kader bieden.

2. Algemeen oordeel

Het kabinet heeft met veel belangstelling kennis genomen van dit advies van de AWT.

Het advies stelt ten aanzien van beide onderwerpen, technologie en regelgeving en technologie en concurrentie, dat deze zo gecompliceerd zijn dat er geen eenvoudige recepten mogelijk zijn voor een goede werking ten behoeve van de technologische innovatie. Het geeft met gebruikmaking van een groot aantal concrete voorbeelden op specifieke en verhelderende wijze aan waarop wetgeving vanuit een oogpunt van innovatieve werking beoordeeld kan worden en het geeft de huidige en de toekomstige mededingingswetgeving aan als het juiste kader voor de beoordeling van de mededingingseffecten van op technologische innovatie gerichte samenwerking.

Ten aanzien van de relatie tussen wet- en regelgeving en het innovatievermogen komt de AWT tot de conclusie dat *voor een beoordeling van de invloed van wet- en regelgeving op het innovatievermogen niet zozeer de omvang en de mate van gedetailleerdheid van de regelgeving richtinggevend zijn maar veeleer de mate van flexibiliteit die daarin is ingebouwd.*

Met andere woorden, «open» regelgeving biedt meer ruimte voor innovatie dan «gesloten» regelgeving. Tegenover de voordelen van een «open» systeem staat echter de onzekerheid over de toelaatbaarheid ervan. Over de balans hiertussen is geen algemene uitspraak te doen gezien de veelzijdige en gecompliceerde relatie tussen wet- en regelgeving enerzijds en het innovatiepotentieel anderzijds. Het kabinet onderschrijft deze conclusie van de AWT.

De AWT bepleit *nieuwe wet- en regelgeving middels een innovatie-effect rapportage te toetsen op haar effecten op innovaties.*

Wat betreft dit voorstel acht het kabinet het gewenst dat het effect op het innovatievermogen in het kader van de bedrijfseffectentoets bij de beoordeling van nieuwe wet- en regelgeving aan de orde komt. Het is van oordeel dat het in het leven roepen van een afzonderlijk toetsingsinstrument hiervoor niet de juiste weg is.

Ten aanzien van de relatie tussen mededinging en innovatie neemt het kabinet met instemming kennis van de conclusie van de AWT dat *het nieuwe mededingingsbeleid en het op samenwerking gerichte technologiebeleid goed kunnen samengaan.* Het kabinet deelt het uitgangspunt van het advies dat in de praktijk vooral concurrentie tussen bedrijven de innovatie helpt bevorderen. Gelet op aan innovatie verbonden kosten en risico's dient er wel ruimte te zijn voor offensieve, op technologische innovaties gerichte, samenwerking. De mogelijkheid hiervoor wordt dan ook geboden in het kader van de huidige, toekomstige en Europese mededingingswetgeving. Het kabinet deelt het oordeel van de AWT dat over de beoordeling van de samenwerking en de econo-

mische wenselijkheid ervan geen algemene regels gegeven kunnen worden. Daaraan verbindt het de gevolgtrekking dat, evenals nu het geval is, de beoordeling hiervan in het algemeen en in individuele gevallen in het kader van de toepassing van de huidige en van de toekomstige mededingingswetgeving zal moeten en kunnen plaatsvinden.

In de hieronder staande hoofdstukken 3 en 4 wordt nader ingegaan op de conclusies en aanbevelingen van het AWT-advies.

3 Technologie en regelgeving

a) Algemeen

– Flexibiliteit als uitgangspunt:

Niet de omvang en de mate van gedetailleerdheid, maar de flexibiliteit van wet- en regelgeving zijn een geschikte invalshoek voor een beoordeling van het effect van wet- en regelgeving op innovaties. Een grote mate van flexibiliteit van wet- en regelgeving is wenselijk.

Bij de invulling van het begrip flexibel maakt de AWT een onderscheid tussen «open» vs. «gesloten» regelgeving. Bij open regelgeving (het doel ligt vast, de instrumenten zijn vrij) kan op verschillende wijzen aan gestelde doelen voldaan worden. Bij gesloten regelgeving (de middelen om de gestelde doelen te bereiken liggen vast) is er geen ruimte om anders te handelen dan voorgeschreven. De AWT onderkent dat aan open regelgeving het risico is verbonden van onzekerheid voor burgers, bedrijfsleven en overheid of (op toelaatbare wijze) aan de doeleinden van de wet kan worden voldaan en dat tussen de gewenste flexibiliteit en de noodzaak van zekerheid voor betrokkenen een balans moet worden gevonden. Hij pleit desalniettemin voor een grote mate aan flexibiliteit om te voorkomen dat mogelijk nieuwe ontwikkelingen worden afgesneden. Het effect op innovatie van de betrokken wet- of regelgeving moet doorslaggevend zijn.

Het kabinet neemt met belangstelling kennis van dit standpunt van de AWT. Het vestigt er echter de aandacht op dat nu reeds in het kader van de MDW-operatie niet alleen de omvang en gedetailleerdheid van de wetgeving, maar juist ook de kwaliteit, i.c. de effectiviteit en uitvoerbaarheid ervan, aan de orde komt. Zo wordt er analoog aan het onderscheid tussen open en gesloten regelgeving reeds gewerkt met het begrip prestatievoorschriften en middelvoorschriften. Terwijl aan de ene kant regelgeving niet in de weg moet staan van innovaties moet zij aan de andere kant ook garanties voor kwaliteit en betrouwbaarheid bieden. Met andere woorden, het is steeds nodig een afweging te maken tussen het belang van het bieden van openingen voor nieuwe ontwikkelingen en het bieden van zekerheid voor bedrijf en consument.

– Innovatie-effect rapportage

Over de balans tussen een «open» systeem en de behoefte aan eenduidigheid is volgens de AWT geen algemene uitspraak te doen. Dit houdt verband met de complexe relatie tussen innovatie en andere met wetgeving te dienen belangen alsmede met de diversiteit van de praktijk, waarop wet- en regelgeving betrekking hebben.

Daarom bepleit de AWT nieuwe wet- en regelgeving te voorzien van een innovatie-effectrapportage en beveelt hij aan om met enkele pilot-studies ervaring op te bouwen.

Het kabinet hecht veel waarde aan deze aanbeveling van de AWT. Het acht het gewenst dat de mogelijkheid om innovatie en innovatieve clustervorming¹ te bevorderen een aandachtspunt is dat bij de opstelling van nieuwe wet- en regelgeving mede een rol speelt. In dit verband zij erop gewezen dat de Minister van Economische Zaken in juli 1997 de bedrijfseffectentoets heeft aangepast, onder meer om nader aandacht te geven aan het aspect innovatie. Ook zal de Minister van Economische Zaken bezien of het mogelijk is om bij het tot stand brengen van nieuwe wet- en regelgeving gebruik te maken van gebruikerspanels en deze ook nader aandacht te laten geven aan innovatieaspecten.

Het voorafgaande neemt echter niet weg dat innovatie een onderdeel is van goed ondernemerschap en van de marktwerking als geheel. Het kabinet is daarom van mening dat toetsing van wetgeving op innovatieve aspecten niet op basis van een afzonderlijk instrument moet plaatsvinden, maar dat dit in het kader van de bedrijfseffectentoets tot stand moet kunnen komen.

– Rapportage innovatie-effect EU-regelgeving

De AWT adviseert om *binnen de EU aan te dringen op rapportage door de EU-Commissie over het effect van EU-richtlijnen op innovaties.*

De op Europees niveau tot stand gekomen regelgeving heeft veel effecten voor Nederland en voor de Nederlandse wetgeving. Dat ook op Europees niveau bezien kan worden of en zo ja welk effect Europese regelgeving heeft op innovatie is hierbij van groot belang, al was het alleen al in het kader van het Europese innovatiebeleid. Het kabinet zal bezien of hiervoor via daartoe geëigende kanalen bij de Europese Commissie nader aandacht gevraagd kan worden. De aandacht voor innovatieaspecten dient dan ook andere vormen van Europese regelgeving dan Europese richtlijnen te betreffen.

Vanwege het effect van Europese regelgeving op de Nederlandse heeft het kabinet besloten om zware Europese regelgevingsdossiers² te toetsen op hun (neven)effecten voor bedrijfsleven, milieu, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. In dit kader zal ook het effect op innovaties meegenomen worden. Het is van belang deze toetsing in een zo vroeg mogelijk stadium te verrichten zodat de resultaten ervan een rol kunnen spelen bij de Nederlandse standpuntbepaling over Europese regelgeving.

– Harmonisatie van wet- en regelgeving in de EU

De AWT maakt bij de beoordeling hiervan een onderscheid tussen productgerichte regelgeving en sociaal-economische regelgeving. Hij komt tot de conclusie dat *harmonisatie van productgerichte wet- en regelgeving voor Nederland van groot belang is, terwijl harmonisatie van de sociaal-economische wetgeving voor versterking van het innovatievermogen niet dwingend noodzakelijk is.*

Het kabinet onderschrijft de conclusie van de AWT dat harmonisatie van productgerichte regelgeving voor de Nederlandse economie in beginsel een positief effect heeft. Harmonisatie op Europees niveau – een wezenlijk onderdeel van de Interne Markt –, maar ook op multilateraal niveau, neemt technische handelsbelemmeringen weg en vergroot daarmee de markttoegang en de vrije concurrentie voor het bedrijfsleven. Harmonisatie kan echter ook te ver doorschieten en leiden tot regelgeving die te gedetailleerd of te statisch is. Op harmonisatie gerichte regelgeving moet voldoende open en flexibel geformuleerd zijn om snel op nieuwe en technologische ontwikkelingen te kunnen inspelen. Overigens is harmonisatie niet altijd de aangewezen weg om een gelijk speelveld te creëren binnen de Interne Markt. Soms verdient een aanpak van wederzijdse

¹ Zie de brief Kansen door synergie (Kansen door synergie; de overheid en op innovatie gerichte clustervorming in de marktsector, Kamerstuk no. 25 518, no. 1); pag. 8.

² Over de selectie van deze regelingen zijn werkafspraken gemaakt tussen de Werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen en de Werkgroep Voorgenomen Regelgeving.

erkenning de voorkeur. Tenslotte zijn ook terreinen denkbaar waarop ruimte moet worden geboden aan beleidsconcurrentie. Het kabinet is het met de AWT eens dat in de sociaal-economische sfeer harmonisatie niet altijd dwingend noodzakelijk is. Soms is harmonisatie aangewezen, met name om oneerlijke concurrentie tegen te gaan; vaker zal de weg worden gevolgd van beleidsconcurrentie, zo nodig binnen de kaders van algemene richtsnoeren.

b. Specifieke op innovatie gerichte wet- en regelgeving

– Regels ten aanzien van innovatieve activiteiten¹

Daar waar het gaat om wetgeving ten aanzien van ontdekkingen en uitvindingen is de AWT van mening dat de wetgever, mede op basis van tegengestelde belangen, tot een adequate keuze kan komen.

Bij het «ontwikkelingswerk» gaat het met name om normalisatie en certificatie, waarbij timing en voldoende participatie van het bedrijfsleven van belang zijn. *De AWT wijst op het belang van bijzondere aandacht voor deelname door starters aan het normalisatieoverleg.*

Het kabinet is zich bewust van het belang van deelname door zoveel mogelijk betrokken partijen aan het normalisatieoverleg. Deelname aan dit overleg is echter een aangelegenheid van de betrokken ondernemingen zelf en van hun vertegenwoordigende organisaties.

– Verschillen in Octrooiwetgeving

De AWT constateert dat bij de huidige globalisering verschillen in Octrooiwetgeving niet zonder effect zullen blijven. Dit zal tot gevolg hebben dat bij verschillen in octrooi-procedures en in octrooieerbaarheid van bepaalde producten (zoals software en DNA-fragmenten) of procédés de plaats met de gunstigste faciliteit gekozen zal worden.

De AWT wijst er terecht op dat de octrooiverleningsprocedure ingevolge de Rijksoctrooiwet 1995 sterk is vereenvoudigd. Deze vereenvoudiging heeft door het sterk toegenomen aantal octrooiaanvragen geleid tot een veel intensievere toepassing van de Rijksoctrooiwetgeving.

Op communautair niveau geniet de harmonisatie van de octrooirecht-wetgeving grote belangstelling. Na de afkeuring in maart 1995 door het Europees Parlement van het oorspronkelijk voorstel voor een EG-richtlijn inzake de octrooieerbaarheid van biotechnologische uitvindingen wegens de problematiek van de octrooieerbaarheid van levend materiaal, heeft de Commissie in 1996 een nieuw voorstel ingediend. Op basis van een positief advies in eerste lezing van het Europees Parlement op 17 juli 1997 neemt Nederland thans actief deel aan de besprekingen die tot de vaststelling van een gemeenschappelijk standpunt hierover moeten leiden.

Voorts heeft de Europese Commissie op 24 juni 1997 een Groenboek² gepresenteerd met het voorstel om het Gemeenschapsoctrooi, dat tot nu toe in een nog niet in werking getreden Verdrag was opgenomen, door middel van een EG-verordening te regelen. Dat Groenboek gaat ook in op de noodzaak om de bepalingen en praktijken op het gebied van de octrooieerbaarheid van software te harmoniseren.

4. Technologie en concurrentie

– Geen te rigide regelingen ten aanzien van het technologiebeleid

De AWT komt tot de conclusie dat het nieuwe mededingingsbeleid en het op samenwerking gerichte technologiebeleid goed kunnen

¹ De AWT onderscheidt tussen regels ten aanzien van ontdekken, uitvinden resp. ontwikkelen.

² Groenboek over het Gemeenschapsoctrooi en het octrooiestelsel in Europa, COM (97) 314.

samengaan. Gezien de complexe driehoeks-verhouding tussen concurrentie, samenwerking en innovatie moeten de mededingingsregels alsmede die op het gebied van het technologiebeleid niet al te rigide zijn.

Het kabinet neemt met veel genoegen kennis van deze conclusie van de AWT alsmede van zijn uitgangspunt dat in de praktijk vooral concurrentie innovatie bevorderend zal werken. Het stelt vast dat de AWT hiermee onderschrijft dat de nieuwe Mededingingswet het juiste kader zal zijn om op innovatie gerichte afspraken op hun gevolgen voor de mededinging te kunnen beoordelen. Zoals hieronder nader wordt toegelicht hecht het kabinet eraan hierbij aan te tekenen dat de Mededingingswet ruimte laat voor op innovatie gerichte mededingingsafspraken die (onder meer) kunnen bijdragen aan verbetering van de technische vooruitgang. Juist door de ruimte die de Mededingingswet aldus overlaat is er in deze volgens het kabinet geen sprake van een al te rigide regeling en zijn er voldoende mogelijkheden voor op innovatie gerichte samenwerking. Dit geldt eveneens voor op clustervorming gerichte samenwerking¹.

– Geen categorische afwijzing van samenwerkingsrelaties op innovatiegebied

De AWT is het eens met het huidige overheidsbeleid dat samenwerkingsrelaties op innovatiegebied niet categorisch afwijst en dat van geval tot geval beziet wat wel of niet kan. Het technologiebeleid moet hierbij open staan voor initiatieven vanuit het bedrijfsleven.

Het kabinet is zich terdege bewust van de noodzaak van op innovatie gerichte samenwerking in het bedrijfsleven. Deze samenwerking is juist essentieel voor een dynamische marktwerking. Daarom vallen diverse op innovatie gerichte samenwerkingsovereenkomsten die de mededinging niet beperken niet onder de werkingssfeer van de mededingingswetgeving. Voor zover deze overeenkomsten wel mededingingsbeperkend zijn, is er een verschil tussen de huidige en de toekomstige mededingingswetgeving. Onder de huidige wetgeving zijn mededingingsbeperkende afspraken meestal toegelaten, tenzij zij strijdig zijn verklaard met het algemeen belang; het zogeheten misbruikstelsel. Onder de komende Mededingingswet zijn zij verboden, tenzij zij op grond van een (collectieve) vrijstelling of een (individuele) ontheffing toegelaten zijn; het zogeheten verbodstelsel.

Een dergelijke vrijstelling geldt onder andere voor overeenkomsten waarvoor reeds een vrijstelling of ontheffing in het kader van het Europese mededingingsrecht is verleend. Dit geldt onder meer ten aanzien van samenwerking op het gebied van R&D, van octrooien en van specialisatieovereenkomsten. Hierdoor valt een groot deel van de op innovatie gerichte mededingingsbeperkende overeenkomsten reeds buiten het verbod van de Mededingingswet.

– Zo min mogelijk tevoren vastleggen en werken met een z.g. «piep-systeem»

De AWT is van oordeel dat zo min mogelijk van te voren moet worden vastgelegd. Op basis van signalen en van geval tot geval moet worden of innovaties onbedoeld in de kiem worden gesmoord. De AWT bepleit hiervoor gebruik van een zo geheten «piep-systeem».

Het kabinet gaat ervan uit dat de Mededingingswet niet geheel naar behoren zal kunnen functioneren zonder de mogelijkheid van signalen van buitenaf over de werking van de concurrentie. Evenals nu het geval is zal er een mogelijkheid zijn om klachten in te dienen over mededingingsbeperkende overeenkomsten of misbruik van machtspositie. De

¹ zie hieromtrent pag. 7 van de brief Kansen door synergie.

mogelijkheid om op zodanige wijze klachten in te dienen onderstreept de constatering van de AWT dat de Mededingingswet voldoende mogelijkheden biedt voor gebruik van het zo genoemde «piep-systeem». Uiteraard onderschrijft het kabinet deze constatering.

– Geen grens aan omzet van samenwerkende bedrijven, maar meldingsplicht boven een bepaald marktaandeel

De AWT vraagt zich af of het aanbeveling verdient een grens te stellen aan de omzet van samenwerkende bedrijven en geeft de voorkeur aan een meldingsplicht indien bedrijven boven een bepaald marktaandeel uitkomen.

Het kabinet deelt deze voorkeur van de AWT niet. Het wijst erop dat krachtens de zo geheten bagatelbepaling (artikel 7) van de Mededingingswet het verbod van mededingingsafspraken niet geldt voor afspraken tussen een beperkt aantal ondernemingen die gezamenlijk een nader aangegeven beperkte omzet behalen¹. Het doel van dit voorschrift is om mededingingsafspraken van duidelijk ondergeschikte betekenis voor het Nederlandse mededingingsbeleid van de werking van de Mededingingswet vrij te stellen².

Aan het voorstel om melding te maken van samenwerking indien de gezamenlijke omzet boven een bepaald marktaandeel komt wil het kabinet geen gevolg geven. Hanteren van een meldingsplicht bij het bereiken van een bepaald marktaandeel zou principieel afwijken van de nu voorgestelde aanpak en tot rechtsonzekerheid leiden. Dan zou niet meer buiten beschouwing gelaten worden hetgeen de wetgever op basis van kwantitatieve criteria van ondergeschikt belang acht, maar dan zou een bepaald minimum-aandeel, dat van geval tot geval kan verschillen, de ondergrens vormen voor de toepassing van de Mededingingswet. De verwachting is bovendien dat het hanteren van een criterium zoals bedoeld door de AWT in de praktijk zal leiden tot onduidelijkheid en tot lange en kostbare procedures aanleiding zal geven. Er is immers niet altijd zonder meer vast te stellen tot welk marktsegment bepaalde ondernemingen of door hun uitgevoerde activiteiten gerekend kunnen worden. Daarbij komt dat ook veelal sprake kan zijn van samenwerking tussen ondernemingen uit verschillende sectoren. Overigens kunnen de gevolgen van samenwerking tussen ondernemingen voor de concurrentieverhoudingen per sector aanmerkelijk uiteenlopen. Invoering van de door de AWT voorgestelde meldingsplicht stuit dus zowel op principiële als op praktische bezwaren.

In dit verband zij er op gewezen dat het in de Mededingingswet voorziene concentratietoezicht ook uitgaat van een omzetcriterium³ en dat toepassing van een marktaandeel-criterium ook hiervoor niet geschikt geacht wordt.

5. Conclusie

Het kabinet is verheugd met dit advies dat aan de hand van een groot aantal concrete voorbeelden inzicht geeft in de gevolgen van regelgeving, waaronder met name de mededingingswetgeving, voor innovatie. Duidelijk is geworden dat de samenhang tussen wet- en regelgeving en het innovatiepotentieel in de praktijk zo complex is dat geen «eenvoudige recepten» gegeven kunnen worden voor de wijze waarop met deze samenhang kan worden omgegaan.

Het kabinet neemt nota van de wenselijkheid om in voorgenomen wetgeving een zo groot mogelijke mate van flexibiliteit op te nemen en daartoe zoveel mogelijk vrijheid en ruimte open te laten om de door die wet gestelde doeleinden te kunnen bereiken met inachtneming van de nodige zekerheid van kwaliteit en betrouwbaarheid voor consument en

¹ maximaal 8 ondernemingen met een omzet van ten hoogste f 5 mln. in geval van het leveren van goederen en ten hoogste f 1 mln. in alle andere gevallen.

² zie voor een nadere toelichting par. 5.2 e.v. van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel voor een nieuwe Mededingingswet.

³ gezamenlijke omzet meer dan f 250 miljoen, waarvan bij tenminste twee van de betrokken ondernemingen in NL f 30 miljoen behaald (zie art. 29 Mededingingswet en MvT par. 10.5).

bedrijf. Bij de beoordeling van voorgenomen wetgeving zal hieraan aandacht gegeven worden en zal nader aandacht gegeven worden aan de gevolgen van die wet- en regelgeving voor de innovatie. Invoering van een afzonderlijke innovatie-effectentoets acht het kabinet echter niet gewenst, wel een accentuering van innovatie als aandachtspunt in de bedrijfseffectentoets.

Het kabinet is met de AWT van oordeel dat als uitgangspunt geldt dat concurrentie tussen ondernemingen innovatiebevorderend werkt. De mededingingswetgeving zal het juiste kader zijn voor een beoordeling van het mededingingseffect van op innovatie gerichte vormen van samenwerking. Invoering van een meldingsplicht bij het bereiken van een bepaald marktaandeel acht het kabinet echter niet gewenst en in de praktijk ook niet uitvoerbaar.